

SAMVERKANSKONFERENS 2024: HUR VISAR VI NYTTA?

SAMMANSTÄLLNING GRUPPDISKUSSIONER

Den 28 november 2024 samlades ett 60-tal personer till Samverkanskonferens för att diskutera hur våra sektorer kan visa den samhällsnytta som skapas. Syftet med konferensen var att öka förståelsen för varandra och att samhällsnytta uppstår som ett resultat av långsiktigt arbete, ofta tillsammans med andra. För att fånga upp detta behövs nya arbetssätt.

Konferensdeltagarna fick ta del av ett exempel från NSPH Halland, Region Halland och Kungsbacka kommun som samverkar kring Peer Support för att ge högre kvalitet i den psykiatriska vården och samtidigt bidra till ökat brukarinflytande direkt i verksamheten och i en bredare samhällsdebatt. Folkbildningsrådet bidrog med inspiration om hur organisationer kan använda uppföljningar för att synliggöra sina specifika kvaliteter och på så sätt öka förståelsen för såväl verksamhet som dess syfte. Det skapar större förståelse och tydlighet både för medlemmar, finansiärer, allmänhet och samarbetspartners.

Kvällen avslutades med dialog om hur samhällsnytta kan fångas upp och visas på. Nedan finns en sammanfattning över vad som diskuterades runt borden.

HUR GÖR VI FÖR ATT FÅNGA UPP VÅRA SAMHÄLLSNYTTOR SOM UPPSTÅR PÅ LÅNG SIKT OCH GENOM MÅNGA INSATSER?

2023 hölls ett Framtidsforum där deltagarna fick diskutera och resonera om några trender som påverkar föreningslivet. En av trenderna rörde finansiering och administration. Resonemangen därifrån används som underlag för dialogen. Deltagarna hade dessutom fyra utgångspunkter i samtalen:

Det är legitimt att följa upp hur skattemedel används.

Skattemedel tillhör medborgarna och det är därför fullt legitimt att offentliga aktörer följer upp hur dessa medel används. Detta handlar inte bara om att säkerställa att pengarna används på ett ansvarsfullt och effektivt sätt, utan också om att upprätthålla transparens och förtroende. Genom att följa upp och rapportera om användningen av skattemedel kan man också visa på resultat, vilket är viktigt för att kunna motivera fortsatt finansiering och stöd.

Det är legitimt att vilja ägna så lite tid åt uppföljning som möjligt.

Samtidigt är det också legitimt för de aktörer som mottar offentliga medel att vilja minimera den tid och de resurser som läggs på uppföljning och rapportering. Dessa aktörers huvudsakliga uppgift är att utföra den verksamhet som de är skapade för. Om uppföljning och administration tar för mycket tid och energi kan det minska deras förmåga att fokusera på den faktiska verksamheten.

Samhällsnyttor uppstår som ett resultat av många insatser under lång tid och ofta i samarbete med andra.

Det är viktigt att förstå att samhällsnytta ofta inte kan mätas i kortsiktiga termer. Många positiva effekter av samhällsinsatser sker över tid och som ett resultat av ett komplext samspel mellan olika

aktörer. Därför måste uppföljningen av samhällsnytta även reflektera det långsiktiga perspektivet och erkänna det faktum att resultat ofta kommer gradvis och genom samarbete mellan flera aktörer.

Vi är vana att mäta och redovisa enskilda verksamheter på årsbasis.

Mätning och redovisning av enskilda verksamheter på årsbasis är en vedertagen praxis. Det innebär att verksamheter ofta rapporterar sina resultat, mål och framsteg årligen. Men detta system kan vara otillräckligt för att fånga de mer långsiktiga och komplexa effekterna av samhällsinsatser. Att utvärdera effekterna av en verksamhet på kort sikt kanske inte ger hela bilden av hur den faktiskt bidrar till långsiktig samhällsnytta.

➔ Medskick från grupperna

Vad kan offentlig sektor göra?

De flesta är överens om att offentlig sektor har ett större ansvar än idéburen sektor för att tillsätta resurser och strukturer som kan fånga upp samhällsnytta. Regionen/kommunen/myndigheten samverkar ofta med många aktörer samtidigt och har potential att visa hur dessa, tillsammans, bidrar till en större samhällsnytta.

Offentlig sektor har också ett stort ansvar för vilka krav och vilken typ av redovisning som görs. Här uppmanar flera bord till försiktighet och att den redovisning som efterfrågas ska vara rimlig, balanserad och ändamålsenlig.

Ökar kraven på redovisning och kontroll bör även finansieringen göra det

Flera bord vittnar om en press att prestera mer verksamhet på finansiering som urholkas av inflation och att alltmer tid ägnas åt redovisning, kontroller och kompletteringar. En grupp föreslår att offentlig sektor tar fram en rutin för vad som kan anses rimligt i förhållande till de stöd som betalas ut. Det kan göra det tydligare i vad som förväntas både från personal som följer upp och för förening som redovisar.

Anpassa kraven efter idéburen sektors förutsättningar

Idéburen sektor består av organisationer med skilda förutsättningar både i fråga om storlek och resurser. En viktig insikt är att varje verksamhet är unik, med sina egna mål, metoder och utmaningar. Därför bör uppföljning och redovisning inte vara en "one-size-fits-all" process. En generell uppföljning som är designad för alla verksamheter riskerar att missa viktiga aspekter av specifika verksamheters arbete.

En väg framåt kan vara att ställa olika krav beroende på om finansieringen är stor eller liten, utgår från en organisations grunduppdrag eller är ett tillfälligt projekt. Flera grupper lyfter att verksamhetsbesök och samtal ger en mer rättvisande bild än enbart skriftliga rapporter. Det kräver resurser från offentlig sektor, men bedöms som ett mer effektivt sätt att arbeta på.

Prioritera – bygg vidare eller välj bort

Nästan alla grupper har pratat om betydelsen av att prioritera och välja bort, i någon form. En grupp kopplar prioriteringar och att välja bort till tillfälliga insatser som "kostar mer än de smakar". En annan kopplar det till att utveckla och förfina samarbeten som redan finns. En tredje grupp menar att offentlig sektor behöver mer kunskap om vilka aktörer som redan är experter inom vissa områden. En fjärde grupp menar att offentlig sektor behöver prioritera vad som är viktigast att följa upp och få återrapporterat.

Fler sätt att stötta än ekonomiska medel

Offentlig sektor kan rikta stöd på andra sätt än genom ekonomiska resurser som projektmedel eller utlysningar. Det kan handla om att dela med sig av eller ta emot expertkunskaper, öka sitt deltagande av förtroendevalda och anställda på konferenser eller vara mer aktiva i samtal.

Vad kan idéburen sektor göra?

De flesta har beskrivit att idéburen sektor behöver bli bättre på att kommunicera. Internt behöver idéburna bli bättre på att formulera varför de existerar och varför det finns ett behov av det som görs. Det är enklare att få syn på och beskriva sin samhällsnytta om styrelse, medlemmar och samarbetspartners vet vad organisationens uppdrag är och vad man är bra på. Det ger en bra grund att utgå ifrån och ger en trygghet i de kunskaper och erfarenheter som organisationen har.

Vet styrelse, medlemmar och samarbetspartners vad man är bra på och varför man finns blir det också enklare att säga nej när det inte finns rätt förutsättningar. Engagemanget är grunden i föreningslivet och ägnas tid åt fel saker försvagas både engagemanget och organisationen som helhet. Därför är det viktigt att våga säga nej om det inte finns rätt förutsättningar eller om det finns en annan organisation som redan jobbar med liknande saker.

Använd berättelser och exempel för att levandegöra

Idéburen sektor kan bli bättre på att sprida kunskap och folkbilda om vad föreningslivet gör och varför det finns. Ett bord menar att det känns mer naturligt att lyfta fram berättelser om sin verksamhet än siffror. Ett annat bord tipsar om att fråga efter medlemmarnas och deltagares insikter om upplevda effekter. Det kan "levandegöra" de "själlösa" siffrorna.

Kom med egna förslag och initiativ

Idéburna organisationer är vana att rapportera och redovisa sin verksamhet. Verksamhetsberättelser och andra årsmöteshandlingar kan anpassas för att användas för olika ändamål. I dialoger med finansiärer kan det vara bra att ha egna förslag på saker man vill lyfta fram, belysa eller undersöka närmare. Det kan tydliggöra vad föreningen får ut av samarbetet, inte bara vad finansiären får ut.

Prioritera rätt saker

Det kan vara bra att köpa in administrativt stöd som underlättar för styrelse och medlemmar, antingen via någon annan eller genom att anställa själv. Finns inte utrymmet behöver det vara tydligt vem det är som ansvarar för administrationen och vad som händer om den slutar sitt uppdrag. På så sätt kan organisationen prioritera sin tid och engagemang till verksamheten, samtidigt som någon ansvarar för att redovisning och rapportering tas om hand.

Gör en större uppföljning över längre tid

Det är resurskrävande att göra större uppföljningar som visar på organisationens verksamhet över lite längre tid. Ett bord tipsar om att använda jubileum som en anledning att göra en djupare granskning kring effekter och samhällsnytta. Kanske kan flera med liknande verksamhet eller gemensam geografi gå ihop och göra det tillsammans?

Vad kan vi göra tillsammans?

Använd dialoger och besök som uppföljnings- och utvecklingsmetod

Dialog är ett mer nyanserat verktyg än statiska rapporter och sammanställningar. När offentlig sektor engagerar sig i aktiv dialog med de organisationer eller verksamheter de finansierar, får de en mer fullständig och verklig bild av både framsteg och utmaningar. Genom samtal kan man fånga upp aspekter som inte alltid går att uttrycka i siffror eller standardiserade formulär, som till

exempel samarbetsdynamik, anpassning till lokala behov, och omgivande faktorer som påverkar resultatet. Dialog möjliggör också att frågor och missförstånd kan redas ut, vilket minskar risken för feltolkningar eller felaktiga slutsatser som kan uppstå genom enbart skriftlig dokumentation.

En dialog kan också vara ett sätt att sänka trösklarna för vissa föreningar som har svårt att formulera sig. Detta kan skapa mer relevanta och konstruktiva diskussioner om hur medlen används och hur de kan användas mer effektivt eller ändamålsenligt framöver. Det är viktigt att dialoger sker utifrån nyfikenhet och med ett gott bemötande.

Synliggör när vi samverkar och med vem vi samverkar

Flera bord var inne på att det behövs en större jämbördighet i samverkan. Även om det inte går att utjämna maktförhållandena helt går det att hitta sätt som synliggör varandra.

När offentlig sektor finansierar en verksamhet finns tydliga rutiner som säger att regionen/kommunen/myndighetens logga och information om finansiären finnas tydligt och synligt. Ett bord menar att det borde finnas liknande rutiner för om den offentliga finansiären använder sin samarbetspartners verksamhet i sin redovisning. Det kan ge en gemensam stolthet över vad som åstadkommit tillsammans och att samarbetet gynnar både den som utför och den som finansierar. Idéburna skulle också få en större förståelse för varför en offentlig aktör väljer att finansiera verksamheten.

Hållbara samverkansformer

Två grupper lyfter fram Idéburet offentligt partnerskap (IOP) som en samverkansform med potential att fokusera på och fånga upp samhällsnytta. Eftersom formen är mer långsiktig än projekt och ställer krav på aktivt deltagande hos de som ingår i partnerskapet, kan effekten bli större och involvera fler organisationer. Det möjliggör en kraftsamling där alla har definierade roller men jobbar mot samma mål. IOP kan också fungera som ett sätt att stärka dialogen eftersom alla parter har inflytande på verksamheten.

Förståelse är en färskvara

De flesta grupperna önskar en större förståelse för sin verksamhet. Det är en önskan som brukar komma upp på Överenskommelsens dialoger och som understryker betydelsen av återkommande tillfällen att mötas och bygga relationer. Kunskap och förståelse är en färskvara som måste skapas kontinuerligt och särskilt när företrädare och anställda byts ut.

Spana och utforska tillsammans

Utnyttja Överenskommelsen för att testa idéer, lyssna in andra och inspireras. Det är viktigt att kunna prata och lyssna in varandra. Det skapar förståelse och nätverk som sänker trösklarna.

STORT TACK FÖR ATT DU VILLE PRATA OM HUR VI KAN VISA VÅR NYTTA!

Sammanställningar från andra Framtidsforum och samverkanskonferenser hittar du på www.okhalland.se